

фровій галузі це особливо має прояв у діяльності ІТ-компаній (Apple та ін.) та компаній, що працюють на цифрових платформах (Amazon та ін.) (рис. 2). Свою чергою, телекомунікаційні компанії, незважаючи на цифрову генну структуру (AT&T та ін.), є менш інвестиційно привабливими з точки зору вартості акцій на біржі. Проте, чим більше реальний складник у структурі діяльності компанії, тим менше на неї мають вплив фінансові та інформаційні потрясіння, які у цифрову епоху тільки посилюються.

На сьогодні про шлях «цифрової трансформації» компаній замислюються й керівники вітчизняних компаній. Отже, керівництву компаній важливо пам'ятати про основне призначення їх компаній у системі створення благ для суспільства й розроблювати програму реального оновлення виробництва відповідно до ключових компетенцій та потреб національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Wong C. IDC: 數字經濟時代 智能引領未來 (上) / C. Wong, [Electronic resource], available at: <http://itpromag.com/2018/04/23/idc-2/>.
2. McCarthy J. What is artificial intelligence? / John McCarthy, [Electronic resource], available at: <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/whatisai.html>.

Клименко Н. А.

к.е.н., доцент

Костенко І. С.

аспірант

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України, м. Київ*

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний етап розвитку економічних відносин можна охарактеризувати тотальним поширенням ринку цифрових технологій, що постійно охоплює все нові галузі виробництва. Так, за даними Всесвітнього економічного форуму, ще в 2015 році частка

цифрової економіки у загальносвітовій економіці перевищила 20% і стрімко зростає. Основним фактором впливу на розвиток цифрової економіки є людський капітал. Так, наприклад, 2017 році Україна за рівнем конкурентоспроможності зайняла 81 позицію із 137, за останній рік результати покращилися на 4 позиції. Згідно проведеного дослідження найкращі результати Україна демонструє за показником «Вища освіта та навчання» (2017 р. – 35 позиція). В зв'язку із зазначеним актуалізується дослідження вищої освіти та її можливих шляхів оптимізації [1].

Слід підкреслити, в системі вищої освіти все ще продовжують існувати проблеми, пов'язані із кадровим складом, незадовільним матеріально-технічним забезпеченням, корупцією, а, як наслідок, зниженням якості освіти і падіння рівня знань, умінь та мотивації студентів. Важливим є і те, що вища освіта функціонує в умовах жорсткого бюджетного обмеження. Якщо проводити оцінку фінансування України за суто відносними показниками, то звичайно її можна віднести до країн з високим рівнем фінансування освіти (на рівні із успішними зарубіжними країнами такими, як США, Великобританія тощо). Так Законом України «Про освіту» регламентоване асигнування на освіту має становити не менше ніж 7% ВВП, але за часи незалежної України рівень видатків так і не перевищив 6 % ВВП [4]. В номінальному виразі державні видатки на вищу освіту зростають, проте реальні кошти на освіту зменшилися в 2017 р. на 45,84% порівняно з 2010 р. [5]. Актуальним щодо фінансування освіти залишається раціональність у розподілі видатків та їх реалізації. Так згідно досліджень І.М. Грищенка, станом на листопад 2016 р. фінансова автономія закладів вищої освіти реалізувалася лише на 5 %, що свідчить про неефективність теперішньої моделі державного фінансування вищої освіти в Україні [2]. Згідно затвердженого Бюджетного кодексу України з 2018 р. на МОН України покладено обов'язок розробки алгоритму розподілу обсягу видатків державного бюджету на вищу освіту. Цей алгоритм повинен розподіляти кошти між ЗВО із застосуванням performance-based funding підходу та має враховувати наступні параметри: кількість здобувачів вищої освіти за ОКР (ОС) та спеціальностями, рівень результатів ЗНО вступників, показники якості освітньої і наукової діяльності вищого навчального закладу [3]. Виникає необхідність у

об'єктивній оцінці показників якості освітньої і наукової діяльності ЗВО. Цікавим є те, що попри високе місце за кількістю осіб, які здобувають вищу освіту (16-те серед 137 країн згідно з рейтингом глобальної конкурентоспроможності в 2017 р.) Україна відстає від розвинених країн за її якістю і внеском науково-технічного прогресу в економічне зростання (за всіма показниками нижче 60 позиції). При цьому за показником наявності вчених та інженерів Україна займає 25 позицію [1].

Особливої уваги потребує доступ до вищої освіти, де ключову роль відіграла нова електронна система розподілу бюджетних місць, запроваджена в 2016 році, згідно з якою розміщення державного замовлення є адресним [4]. На жаль, така система на даний час не змогла вирішити питання врівноваження доступу до навчання. Зокрема, продовжують існувати проблеми, пов'язані з низьким попитом на «непопулярні» спеціальності в галузях знань природничих, аграрних, технічних та педагогічних наук, надмірною популярністю великих міст, обмежений доступ до отримання освіти сільською молоддю внаслідок незначимого (2%) сільського коефіцієнта тощо. Разом з цим нова система розподілу державних місць створила умови загостреної боротьби між ЗВО, які конкурують за залучення абітурієнтів до навчання між собою, а також із закордонними ЗВО. Внаслідок бюджетного обмеження, в яких функціонують ЗВО, збільшується роль здобуття освітніх послуг за кошти фізичних осіб.

Нами за вибіркою 38 ЗВО було побудовано економетричну модель оцінки величини оплати за один рік на спеціальність «Економіка» денної форми навчання ОС «Бакалавр» в залежності від загального конкурсу на одне ліцензійне місце (x_1), місця розташування (x_2) та елітності ЗВО (x_3), а також на освітню програму «Економічна кібернетика», де, крім зазначених вище додано параметри форми власності (x_4) та профільність (x_5). Уявні змінні використовувались для оцінки впливу місця розташування (1 – Київ, 0 – інші міста), форми власності (1 – державна, комунальна, 2 – приватна), профільності та елітності. Елітність визначається, в першу чергу, впевненістю абітурієнтів в тому, що ЗВО забезпечує його випускників перевагами, що можна отримати тільки в цьому навчальному закладі. До цих переваг можна віднести: сприятливе відношення роботодавців при прийомі на ро-

боту, отримання корисних зв'язків в колах, наближених до урядових або бізнесових структур, кращі умови для проживання для студентів, якість викладання фундаментальних дисциплін Висунуто гіпотезу про елітність ЗВО для стабільних лідерів будь-яких рейтингів КНУ ім. Т. Шевченка, НТТУ «КПІ ім. І. Сікорського», а також НУ «Києво-Могилянська академія», яка була підтверджена шляхом модельного експерименту [5]. Профільність визначалася приналежністю ЗВО навчальних закладів за економічним профілем або до інших навчальних закладів (класичних або за іншим специфічним профілем). Параметри економетричних моделей свідчать про її достатню адекватність. Значимими виявились коефіцієнти, що визначають елітність ЗВО, форму власності та його місце розташування. Крім того, значимим виявився вільний член, який можна трактувати як очікувану початкову вартість навчання. Параметри моделі для освітньої програми «Економічна кібернетика» відображені в таблиці нижче.

Таблиця 1

Параметри економетричної моделі

Параметри	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	R ²	F	Рівень значимості
Параметри адекватності моделі	-	2565,02	-	0,81	28,10	0,05
Y-перетин	6886,81	1104,89	6,23	-	-	0,001
Загальний конкурс на одне ліцензійне місце – x ₁	-211,50	277,62	-0,76	-	-	0,55
Місце розташування- x ₂	11031,34	1547,75	7,13	-	-	0,001
Елітність ЗВО- x ₃	8026,74	2844,76	2,82	-	-	0,01
Форма власності ЗВО- x ₄	4582,41	1380,80	3,32	-	-	0,001
Профільність ЗВО- x ₅	-778,39	1056,51	-0,74	-	-	0,55

Джерело: власна розробка авторів

Таким чином ЗВО знаходиться в умовах постійного бюджетного обмеження, загострення конкурентного середовища, необхідності у відповідності умов навчання, його якості в контексті цифровізації економіки. Необхідний тісний взаємозв'язок між освітніми закладами та бізнесом. Для кожного університету стає

життєвою необхідністю запровадження злагодженої централізованої маркетингової стратегії та створення власного бренду освітніх послуг з метою залучення як найбільшої кількості абітурієнтів на навчання.

Список використаних джерел

1. World Economic Forum [Electronical portal]:[Electronical source] – Access: <https://www.weforum.org>.
2. Грищенко І.М. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи: монографія / за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра екон. наук, проф. І. М. Грищенка. Київ: Ін-т вищ. освіти, 2015 – 260 с.
3. Закон про освіту: редакція від 05.09.2017 (№ 2145-VIII) — [Електронний ресурс] – Київ – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print1529240711904694>.
4. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]: [Веб-портал]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.
5. Скрипник А. В., Оборська І. С. Оптимізаційна стратегія кафедри та університету [Електронний ресурс] // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – 2017. – №7 – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2017/7/?author=3645>.

Кравець О. В.

к.е.н., доцент

кафедра економіки Інституту економіки

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

СТРУКТУРА РЕКУРСИВНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ МОЖЛИВИХ ОБСЯГІВ РЕІНВЕСТИВАННЯ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ

На основі результатів попередніх досліджень сформовано структуру рекурсивної моделі формування можливих обсягів реінвестованого чистого прибутку суб'єктів малого підприємництва в Україні (рис. 1).

Наведена система рівнянь містить ендогенні й екзогенні змінні. Ендогенні змінні позначені Y , і до них належать такі позиції: ціна продукції, послуг; обсяги реалізованої продукції; податкове